

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών σε Θέματα Κατανόησης Κειμένου

7. Αξιοποίηση των Ερευνητικών Αποτελεσμάτων της Έρευνας PISA

Κατερίνα Αραμπατζή
Παύλος Βελιτζέλος
Γεωργία Δρούλια
Πηνελόπη Παπαστράτου
Λένια Τζαλλήλα

Εθνικό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021-2025

Τομεακό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021 - 2025

Πανεπιστήμιο
Ιωαννίνων

Το έργο υλοποιήθηκε με Επιστημονικά Υπεύθυνα τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Ανάστασο Εφραίμη και χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.

Συνοπτική Παρουσίαση της Ενότητας

Στην ενότητα αυτή:

- θα αξιοποιήσουμε τα δεδομένα της έρευνας PISA μέσα από την πλατφόρμα PISA4U για να κάνουμε τις δικές μας αποτυπώσεις δεδομένων,
- θα διαπιστώσουμε ότι η έρευνα PISA αναδεικνύει κοινωνικές, έμφυλες, γλωσσικές και γεωγραφικές ανισότητες και στηρίζει στοχευμένες παρεμβάσεις,
- θα μελετήσουμε πώς η έρευνα **PISA** μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο τεκμηριωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής μέσω οπτικοποίησης δεδομένων (PISA4U),
- θα εντοπίσουμε κρίσιμες προτεραιότητες: χάραξη πολιτικής βάσει δεδομένων, στοχευμένη επιμόρφωση εκπαιδευτικών, εκσυγχρονισμός Π.Σ. και ενίσχυση της αυτονομίας των σχολικών μονάδων.

Οπτικοποίηση Αποτελεσμάτων PISA

Παρουσίαση με βάση την πλατφόρμα

https://pisa4u.gr/visualization_pisa/

Ολοκληρωμένες Οπτικοποιήσεις στο PISA4U

Οι ολοκληρωμένες οπτικοποιήσεις εμπειρικών δεδομένων της έρευνας PISA προσφέρουν τη δυνατότητα για άμεση εποπτεία και σύγκριση των δεδομένων που συλλέγονται, καθώς και των τάσεων που εντοπίζονται σε σημαντικές μεταβλητές και δείκτες. Μέσω αυτών των οπτικοποιήσεων, γίνεται εφικτή η ανάλυση των αποτελεσμάτων τόσο για την Ελλάδα όσο και για άλλες χώρες, διευκολύνοντας την κατανόηση των διαφορών και των ομοιοτήτων σε διεθνές επίπεδο.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η έμφαση που δίνεται σε προσωπικούς, οικογενειακούς/κοινωνικούς και σχολικούς παράγοντες, τους οποίους η σχετική βιβλιογραφία αναγνωρίζει ως καθοριστικούς στις αναλύσεις και στην ερμηνεία της μαθητικής επίδοσης.

Οι οπτικοποιήσεις αυτές συμβάλλουν στη βαθύτερη κατανόηση της επίδρασης των συγκεκριμένων παραγόντων στα αντικείμενα των βασικών εγγραμματισμών, όπως τα μαθηματικά, η κατανόηση κειμένου και οι φυσικές επιστήμες.

Διαθέσιμη εδώ: https://pisa4u.gr/visualization_pisa/ (περιβάλλον οπτικοποίησης).

Τι προσφέρει η οπτικοποίηση αποτελεσμάτων στην πλατφόρμα PISA4U

- Διαδραστική διερεύνηση αποτελεσμάτων PISA.
- Σύγκριση χωρών/ομάδων με φίλτρα και επιλογές.
- Παρουσίαση μέσω γραφημάτων (π.χ. μέσοι όροι, κατανομές, συγκρίσεις).
- Ανάδειξη τάσεων, διαφορών, ακραίων τιμών.
- Δυνατότητα αποτύπωσης και κοινοποίησης των αποτυπώσεων.
- Αξιοποίηση της έρευνας PISA για τη χάραξη πολιτικής.

Διαθέσιμη εδώ: https://pisa4u.gr/visualization_pisa/ (περιβάλλον οπτικοποίησης).

Πώς μπορούμε να διαβάσουμε τα δεδομένα της έρευνας

Για να κατανοήσουμε σωστά τα δεδομένα της έρευνας, χρειάζεται να εξετάσουμε διάφορους βασικούς δείκτες.

Μέσος όρος

Ο μέσος όρος δείχνει τη συνολική εικόνα της επίδοσης σε έναν συγκεκριμένο τομέα.

- Ένας **υψηλότερος μέσος όρος** σημαίνει ότι, γενικά, οι επιδόσεις είναι καλύτερες.
- Ωστόσο, ο μέσος όρος από μόνος του **δεν δείχνει τις διαφορές** ανάμεσα στις επιμέρους περιπτώσεις, γι' αυτό πρέπει να συνδυάζεται και με άλλα στοιχεία.

Κατανομές

Οι κατανομές μας βοηθούν να δούμε **πώς κατανέμονται οι επιδόσεις** μέσα στο σύνολο.

- Δείχνουν αν οι περισσότερες επιδόσεις συγκεντρώνονται γύρω από τον μέσο όρο ή
- αν υπάρχουν **μεγάλες αποκλίσεις**, δηλαδή πολύ υψηλές και πολύ χαμηλές επιδόσεις.
Έτσι μπορούμε να καταλάβουμε αν η συνολική εικόνα είναι ομοιογενής ή αν υπάρχουν έντονες ανισότητες.

Συγκρίσεις

Οι συγκρίσεις τοποθετούν τα αποτελέσματα σε ένα **ευρύτερο πλαίσιο**.

- Μπορούμε να συγκρίνουμε μια χώρα με άλλες χώρες ή
- με τον **μέσο όρο του ΟΟΣΑ**, ώστε να δούμε αν βρίσκεται πάνω ή κάτω από το διεθνές επίπεδο.
Οι συγκρίσεις αυτές βοηθούν στην αξιολόγηση της σχετικής επίδοσης και στον εντοπισμό δυνατών και αδύναμων σημείων.

Διαθέσιμη εδώ: https://pisa4u.gr/visualization_pisa/ (περιβάλλον οπτικοποίησης).

Για παράδειγμα, αν επιλέξουμε να διερευνήσουμε τον δείκτη “Αίσθηση του ανήκειν” και να αντιληφθούμε σε ποια θέση βρίσκεται η Ελλάδα σχετικά με τις υπόλοιπες χώρες του ΟΟΣΑ, θα διαπιστώσουμε ότι στο γράφημα εμφανίζεται:

- **Ελλάδα:** περίπου **-0,06**
- **Μέσος όρος ΟΟΣΑ:** περίπου **-0,01**

Ερμηνεία

- **0 $\approx$ μέσος όρος ΟΟΣΑ**
- **αρνητικές τιμές $\rightarrow$ χαμηλότερη συχνότητα**
- **θετικές τιμές $\rightarrow$ υψηλότερη συχνότητα**

Άρα:

Οι Έλληνες μαθητές **δηλώνουν ελαφρώς μικρότερη αίσθηση του ανήκειν** στο σχολείο σε σχέση με τον μέσο μαθητή των χωρών του ΟΟΣΑ

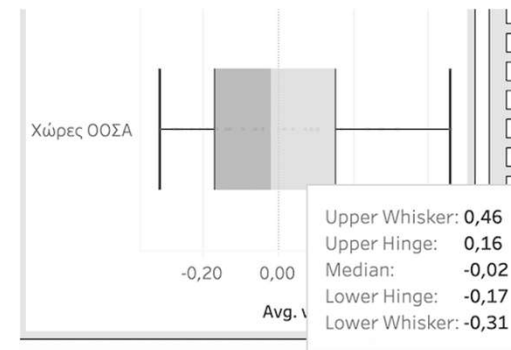

Η εικόνα δείχνει την κατανομή των χωρών ΟΟΣΑ.
Από τα στοιχεία που εμφανίζονται:

- Median (διάμεσος): περίπου -0,02
- Upper hinge (75ο εκατοστημόριο): 0,16
- Lower hinge (25ο εκατοστημόριο): -0,17
- Εύρος περίπου: -0,31 έως 0,46

Δηλαδή η Ελλάδα (-0,06):

- βρίσκεται κοντά στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ
- βρίσκεται μέσα στο κεντρικό εύρος των χωρών
- δεν αποτελεί ακραία περίπτωση

Δηλαδή η αίσθηση του ανήκειν των Ελλήνων μαθητών είναι **λίγο χαμηλότερη από τον μέσο όρο**, αλλά **μέσα στο τυπικό εύρος των χωρών**.

Παραδείγματα: https://pisa4u.gr/visualization_pisa/ (περιβάλλον οπτικοποίησης).

Η έρευνα PISA ως εργαλείο χάραξης πολιτικής

Σε ποιες προτάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής έχουν οδηγήσει τα αποτελέσματα της έρευνας PISA στην Ελλάδα

Ενίσχυση των σχολείων με κοινωνικοοικονομικά ευάλωτο υπόβαθρο

Για τη μείωση των ανισοτήτων ανάμεσα σε σχολεία διαφορετικής κοινωνικο-οικονομικής σύνθεσης, προτείνονται συγκεκριμένες παρεμβάσεις που στοχεύουν στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής εμπειρίας και των ευκαιριών των μαθητών, που φοιτούν σε σχολεία με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο.

Οι παρεμβάσεις αυτές αποσκοπούν στη **δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος**, στην **ενίσχυση της ποιότητας της διδασκαλίας** και στη **διασφάλιση της σταθερής παρουσίας εξειδικευμένου διδακτικού προσωπικού**.

Στρατηγικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση των σχολείων με κοινωνικοοικονομικά ευάλωτο υπόβαθρο

- Επιπλέον **χρηματοδότηση** για ενισχυτική διδασκαλία, πρόσθετο εξειδικευμένο προσωπικό και τη δημιουργία μικρότερων τμημάτων.
- Κίνητρα** όπως ειδικό επίδομα, μειωμένο διδακτικό ωράριο, ειδική μοριοδότηση, κατά προτεραιότητα επιμόρφωση κ.ά, με στόχο να ενισχύεται το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών να υπηρετήσουν σε απαιτητικά περιβάλλοντα.

Θέσπιση ελάχιστου χρόνου παραμονής του/της νεοδιόριστου/της εκπαιδευτικού στην περιοχή τοποθέτησης, ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και η σταθερότητα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Στοχευμένη επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε πρακτικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας και διαχείρισης ετερογενών τάξεων.

Υποστηρικτικές παρεμβάσεις για τους μαθητές, όπως προγράμματα καθοδήγησης, ψυχοκοινωνική στήριξη και συνεργασία με την τοπική κοινότητα.

Ενίσχυση μαθητών με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο

Το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των μαθητών αναδεικνύεται ως καθοριστικός παράγοντας για την επίδοσή τους σε όλους τους κύκλους του PISA. Ιδιαίτερα, οι μαθητές που προέρχονται από οικογένειες χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου συναντούν συχνότερα εμπόδια στην πρόσβαση σε πρόσθετους εκπαιδευτικούς πόρους, όπως φροντιστήρια, βιβλία και ψηφιακά μέσα.

Στρατηγικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση μαθητών με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο

- Δωρεάν πρόσβαση σε ψηφιακά εργαλεία και εκπαιδευτικά υλικά.
- Υποτροφίες ή «κουπόνια μάθησης» για τη συμμετοχή των μαθητών σε δραστηριότητες εκτός σχολείου.
- Στοχευμένα προγράμματα στήριξης εντός σχολείου, όπως η πρόσβαση σε ομίλους, πρόσθετη διδακτική υποστήριξη και συμβουλευτική.

Αντιμετώπιση των έμφυλων ανισοτήτων στην Κατανόηση Κειμένου

Οι έμφυλες ταυτότητες στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτελούν σημαντικό ζήτημα, με τη μεγαλύτερη και πιο διαχρονικά επίμονη διαφορά να εντοπίζεται στο πεδίο της «Κατανόησης Κειμένου».

Για την αντιμετώπιση αυτής της ανισότητας, προτείνονται στοχευμένες παρεμβάσεις που εστιάζουν τόσο στην **ευαισθητοποίηση** και **επιμόρφωση** των εκπαιδευτικών, όσο και στον **εμπλουτισμό** της διδακτέας ύλης και την **παρακολούθηση της προόδου**.

Στρατηγικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των έμφυλων ανισοτήτων στην Κατανόηση Κειμένου

Ευαισθητοποίηση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Η επιμόρφωση αυτή επικεντρώνεται σε διδακτικές τεχνικές που συμβάλλουν στη μείωση του χάσματος, όπως η εργασία σε μικτές ομάδες ως προς το φύλο, για την επεξεργασία κειμένων, η άρση έμφυλων στερεοτύπων κατά τη διδακτική διαδικασία, καθώς και η παροχή ενθάρρυνσης, ενίσχυσης και ανατροφοδότησης προς όλους τους μαθητές.

Εμπλουτισμός της θεματολογίας των διδακτικών κειμένων: κρίνεται απαραίτητος ο εμπλουτισμός της θεματολογίας των κειμένων που χρησιμοποιούνται στα γλωσσικά μαθήματα με θεματικές που είναι πιθανότερο να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των αγοριών.

Συστηματική παρακολούθηση των έμφυλων διαφορών στις επιδόσεις των μαθητών στη Γλώσσα δια των εθνικών διαγνωστικών εξετάσεων και στοχοθέτηση.

Μείωση των ανισοτήτων μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών

Η κύρια **γλώσσα που μιλιέται στο σπίτι** αναδεικνύεται ως σημαντικός παράγοντας πρόβλεψης των ακαδημαϊκών επιδόσεων των μαθητών σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα της έρευνας PISA.

Στρατηγικές παρεμβάσεις για τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ γηγενών και μεταναστών μαθητών

Πρώιμη διάγνωση των γλωσσικών αναγκών: η διάγνωση των γλωσσικών αναγκών των μαθητών πρέπει να πραγματοποιείται στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς ή, ακόμη καλύτερα, με την είσοδό τους στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Συστηματική ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων μέσω επιπλέον μαθημάτων ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: η ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων επιτυγχάνεται μέσω επιπλέον μαθημάτων ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, αλλά και με την ενσωμάτωση γλωσσικής υποστήριξης στα μαθήματα των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών. Τα συγκεκριμένα μαθήματα παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες για τους μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο, καθώς απαιτούν την κατανόηση και διαχείριση διαφορετικών σημειωτικών συστημάτων (γλώσσα, φορμαλισμός, γραφικές παραστάσεις) και συχνά την αυτόματη μετάφραση του νοήματος μεταξύ τους.

Υποστήριξη των οικογενειών με μεταναστευτικό υπόβαθρο: η παροχή ενημερωτικού υλικού σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής καθώς και διερμηνείας στις οικογένειες μεταναστευτικού υποβάθρου είναι απαραίτητη, ώστε οι γονείς να μπορούν να παρακολουθούν και να υποστηρίζουν πιο αποτελεσματικά και συστηματικά τη μαθησιακή πορεία των παιδιών τους.

Αντιμετώπιση του Χάσματος Επιδόσεων μεταξύ Σχολείων Αστικών και Αγροτικών Περιοχών

Για την αντιμετώπιση του χάσματος επιδόσεων που παρατηρείται μεταξύ σχολείων που βρίσκονται σε αστικές και αγροτικές περιοχές, προτείνονται συγκεκριμένες δράσεις, οι οποίες στοχεύουν στην ενδυνάμωση των σχολείων της υπαίθρου και στη βελτίωση των συνθηκών εκπαίδευσης στις αγροτικές περιοχές.

Στρατηγικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του χάσματος επιδόσεων μεταξύ σχολείων αστικών και αγροτικών περιοχών

- Κίνητρα για Εκπαιδευτικούς, Ε.Ε.Π. και Ε.Β.Π. όπως επίδομα στέγασης και υποχρεωτική παραμονή στον τόπο τοποθέτησης για κάποιο διάστημα.
- Ανάπτυξη δικτύου κινητών σχολικών υποδομών, όπως σχολικά εργαστήρια και βιβλιοθήκες.
- Αξιοποίηση της Τηλεκπαίδευσης.
- Εξορθολογισμός του συστήματος μετακινήσεων μαθητών από απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες περιοχές προς τα σχολεία τους.

Οριζόντιες προτάσεις πολιτικής για τη βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων

- Ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος διασφάλισης ποιότητας και αξιολόγηση πολιτικών βάσει δεδομένων.
- Επένδυση στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.
- Εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών.
- Ενίσχυση της αυτονομίας των σχολικών μονάδων και έμφαση στα αποτελέσματα.
- Διασφάλιση ότι όλα τα σχολεία διαθέτουν επαρκείς και υψηλής ποιότητας υλικούς πόρους, καθώς και την κατάλληλη υποστήριξη.

Πηγή: https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2018-results-volume-v_ca768d40-en.html#executive-summary

Ευχαριστώ!

Τομεακό
Πρόγραμμα
Ανάπτυξης
2021 - 2025

Το έργο υλοποιήθηκε με Επιστημονικά Υποβλήσα τον Καθήκνη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Εμβέλωση και χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.